

Isvintre – i et velfærdssamfund

Der er fra midten af 1980'erne og til i dag blevet længere mellem strenge (kolde) vintre og isvintre. Tidsperioden alene er for kort til at kunne påvise, at en klimaændring er sket også for Danmarks vedkommende, og at den vil fortsætte. Mange faktorer har indflydelse, men vigtigst af alle er vel de uomtvistelige, videnskabelige målinger, der beviser den stigende nedsmeltning af ismasserne i de arktiske egne og i bjergområder.

Velfærdssamfundets indflydelse

Glemme må man ikke, at det voksende energiforbrug er imødegået ved krav til isolering af boliger – til husholdningsmaskiner mm. – og af alternative energikilder som vindmøller – jordvarme og solfangere.

- 1.** Dagligt meldes om kø på vore motorveje. Afstanden fra hjem til arbejdsplads er steget markant og ligeledes antallet af biler. Dermed er forureningen øget.
- 2.** Elforbruget er steget pga. de mange faciliteter – køleskabe – TV – computere for blot at nævne lidt af, hvad der findes i hjemmene.
- 3.** Kunstige skøjtebaner – svømmehaller sætter vi alle pris på, og undvære dem vil vel de færreste, på trods af det enorme energiforbrug.
- 4.** Husejere benytter motoriserede græsslåmaskiner og skal sneen væk bruger private større eller mindre maskiner med fejekoste.

Håndkraft er en saga blot.

**Med lidt fantasi kan du finde flere eksempler på
vort energifråds**

Vinterens start:

Kommer vel bag på de fleste.

Hvad kan/bør man selv gøre?

Til fods - på cykel eller med offentlige trafikmidler

er der to muligheder, hvis man vil være fremme til et bestemt klokkeslæt.

1. Man må tidligt op fra de lune dyner –

2. Bruge sine gåben og nære et stille håb om, at busser og tog kører blot nogenlunde planmæssigt.

Aage Staffe

Sporene fra en skiløber afslører, at denne morgenduelige person har opgivet at kaste sig på jernhesten eller overlade videre transport til en bus, som måske – måske ikke kommer.

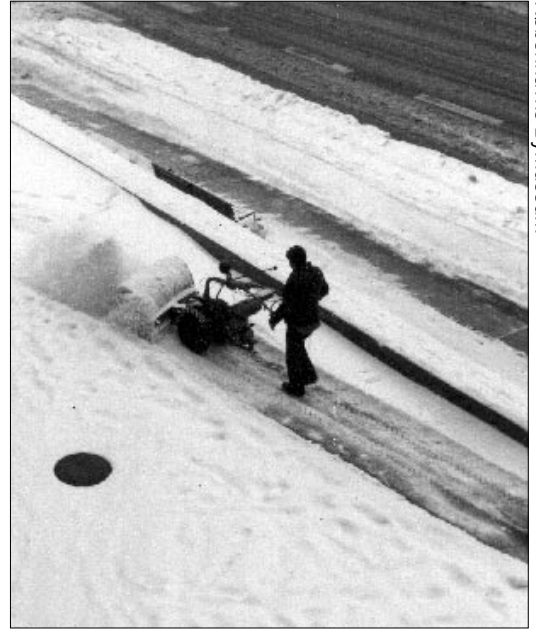
Private boligejere er ved lov pligtige til at rydde sne og is bort ved deres hus. Sker ulykker på deres areal er de erstatningspligtige.

I heldigste fald udebliver avisen og posten.

Grusning eller saltning er nødvendig. I de «gode» gamle dage brugte man asken fra kakkelovnen – det virkede og kostede nul og en begmand.

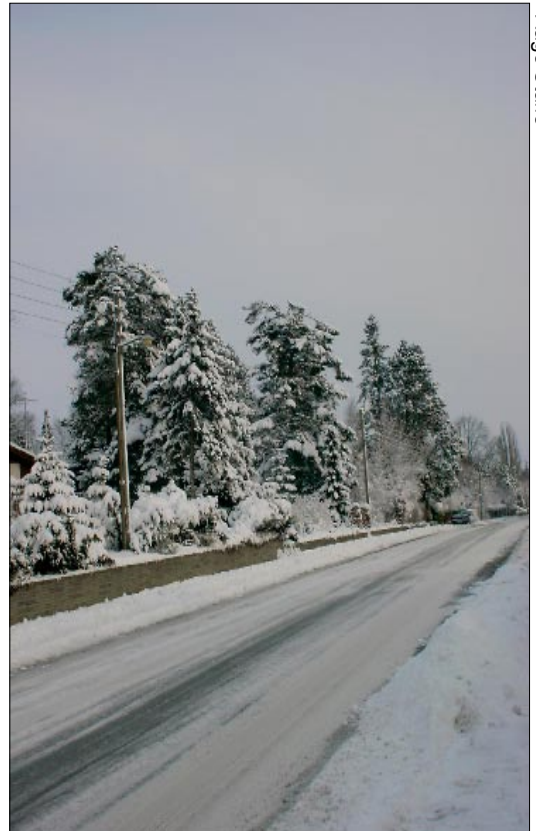
I dag har grundejerforeninger oftest allieret sig med et firma, som så dukker op med en fejmaskine. Gårdmænd ved mindre ejendomme bruger en lille let håndterlig fejmaskine til fortove.

Aage Stafte

Københavns Bymuseum

smukt – men besværligt

Aage Stafte

I bil

værd at vide – værd at tænke på

I takt med de faldende kuldegrader falder batteriets ydeevne. Fugt har en fantastisk evne til at trænge ind i ledningsnettet, hvor det skader mest – eksempelvis strømfordeleren. Et fuldt opladet batteri og sprøjtning med et antifugtmiddel over kabler med mere er ikke den ringeste idé.

Aage Staffe

Næste punkt er adgang til bilens indre for at finde en sneskraber og et middel til optøning af islaget på ruderne. Men ak og ve dørlåsen er frosset.

Et middel til at tømme låsene op med, bør man have i lommen og ikke i bilens indre.

Næste forhindring er åbning af dørene. Er de frosset fast vil blind vold betyde, at dørlisterne ødelægges. Dette kunne være forhindret, hvis man i god tid havde smurt listerne med silikone.

Aage Staffe

Tilisning af forruden kan undgås blot ved at klemme en avis fast i viskerne – bedst naturligvis ved at dække bilen til med en form for overfrakke. De fås i udgaver, der er hurtige at anbringe og som ikke fylder alverden i sammenpakket stand.

Vinterdæk og bremses bør være helt i top for at hindre udskridning, og at man kører fast.

I Norge og Sverige er pigdæk og snekæder påbudt ved lov, men ikke i Danmark, da vejenes belægning lider under den hårde medfart.

Tilpas hastigheden – vær forudseende – læs trafikken og tænk på, at selv efter en grundig saltning, kan der være pletter med is som på en skøjtebane.

Ved kørsel på landevej vil en skovl være nyttig. Men hvis man er kørt håbløst fast, vil kulden snart indfinde sig. Bruges motoren til opvarmning er en kulilteforgiftning et risikomoment. Man kan medbringe tæpper og varmt tøj.

Men hvis man vil løbe risikoen ved at bruge motoren, bør man i det mindste sikre sig, at udstødningsgassen ikke siver ind i bilen, men ud i det fri.

Vore redningskorps har altid mange udrykninger for at assistere til starthjælp – til biler ufrivilligt parkeret i grøfter – på marker eller ulykker pga. glat føre

Falck's Redningskorps råder over mange vidt forskellige redningskøretøjer, man er derfor i stand til at løse alle opgaver. Det kan, som det ses på billedet være hjælp til en personvogn med motorproblemer. Redderne har alle kendskab til bilers finurligheder og kan i de fleste tilfælde få liv i den strejkende bil.

Damer kan ikke altid selv skifte hjul ved en punktering, også her hjælper redderen galant den stakkels dame. Selv de lette køretøjer, der anvendes som vejservice kan, hvis alt andet glipper bugsere bilen til værksted.

«Strandede» busser og lastvogne med en vægt på over 20 ton hjælpes af kæmpestore kranvogne. Når biler, der har lagt sig til hvile i grøfter, skal hales op, kræves kraftigt grej. For at kranvognen ikke skal blive trukket ned til grøftekanten, forankres den, så den er umulig at flytte.

Torben Høyer Hansen

Fodgængere især børn må lige tænke på

1. Sne eller isglatte veje medfører, at bilers bremselængde forøges betragteligt, og en udskridning ved en uøvet eller hensynsløs bilists opbremsning er sandsynlig.

2. I glatføre er jeg gang på gang blevet overrasket over bilister, som drøner af sted, som var det på Roskilde Ring en sommerdag med tør vejbane.

Vejdirektoratet

Sådanne selvmordskandidater må også du tage højde for, da ingen på forhånd kan vide, om de på deres vej til død eller i bedste fald et hospital river uskyldige med sig.

Vejdirektoratet

Derfor bør du give dig god tid og sikre dig ved at have øjenkontakt.

Fang bilistens opmærksomhed, inden du vover dig ud på gader eller veje.

En fodgængerovergang -
endsige grønt lys er ingen sikkerhedsfor-
anstaltning i glat føre.
Tålmod er bedst.

Aage Staffe

Redderen fra Falcks Redningskorps har været på en særdeles vanskelig opgave. Først har han skulle finde den forulykkede bil, som var fuldstændigt begravet i sneen, derefter har han møjsommelig gravet den fri, så det var muligt at trække den op på vejen.

Billedet er fra 1997, hvor der faldt store mængder sne fulgt af en kraftig snefygning.

Torben Høyer Hansen

Hvad gør vore myndigheder i byerne? på landet?

Snestorme koster forsikringsselskaberne millioner af kroner i erstatning til bulede biler – brækkede arme og ben.

1. Vær beredt.

Vejvæsenet sætter i god tid snehegn op på landevejene på de steder, hvor man har erfaring for drivedannelser ved snefygning.

En form for pejlestokke skal vise mandskabet, hvor vejbanen befinder sig under eventuelle snedriver. Materiellet gøres klart – aftaler med vognmænd, og andre som skal træde til, træffes, og endelig fyldes lagre med brændstof og salt.

Første akt

i by og på land er saltning ved isslag eller mindre snefald.

Københavns Bymuseum

En messe værd

Tænk på, at hvis du har hund, skal du være klar over, at saltning køler jorden ned til omkring minus 20 grader, så om ikke andet får vovsen kolde fødder eller forfrysninger.

Store saltkorn kan sætte sig mellem hundens tæer, hvorfor hjemmelavede sko på poterne kan formindske kræets lidelser.

Saltet forvandler sneen til et slemt pløre, som trænger igennem almindelige sko. Derfor bør du glemme alt om høje hæle og i stedet iføre dig solide støvler gerne med en sål, så du står bedre fast på glatte steder. Man kan for få ører anskaffe sig et overtræk til fodtøjet, som i nogen grad forhindrer, at man glider på islagte steder.

Hvis du har bil, bør du lige tænke på, at selv om bilerne i dag er bedre beskyttet mod rust, er rustdannelse – ikke kun på dele, der har betydning for sikkerheden, men også på karrosseriet en faktor, der forringer bilens salgsværdi.

Biler produceret tidligere end 1996 rustede op på få år. Her lå italienske og franske biler i førergruppen.

Anden akt i by områder

er en indsats med traktorer i forskellige størrelser og udgaver, forsynet med sneplov eller fejekoste.

I min kommune ryddes cykel- og gangstier først, så skolebørnene kan komme frem.

Her er to traktorer sat ind, således at fortovet ryddes i én operation.

At sneen havner mellem de parkerede biler kan ikke undgås.

Københavns Bymuseum

Store redskaber kan ikke anvendes i byområder med de mange parkerede biler, risikomomentet er for stort. De fleste bilister vil blive sure og brokke sig, hvis de finder deres vidunder med buler eller ridser i lakken. Derfor bunker man sneen sammen, hvor man kan komme til, og fjerner den, næsten umiddelbart efter med lastvogne forsynet med grab. I København køres sneen til nærmeste kajkant og losses i havnen.

Men i byerne bliver sneen også fejlet ind mellem de parkerede biler i store bunker. Skal man ud at køre, vil en klog bilist iføre sig støvler, gerne gummistøvler. Høje hæle eller laksko vil ikke være smart. En skovl, så bilen kan graves fri anbefales. Den vil dog efter al sandsynlighed være en mangelvare for de fleste byboere.

Anden akt på landet

Ved islag eller mindre snefald er spredning af salt på vejene oftest tilstrækkelig.

Vejdirektoratet

Tanken er fyldt med saltlage, som spredes gennem dyser, dermed kan man sprøjte lagen ud i en dosering, der passer til den aktuelle situation.

Vejdirektoratet

Sneploven, som her monteres foran på lastbilen er så bred, at den på en landevej kun behøver at køre to gange for at rydde i hele vejbanens bredde

Ved kraftige snefald bruges store kraftige lastbiler med en sneplov foran og en saltspreader bagpå. Flere steder har man depoter med en saltlage, som fyldes i en tank på lastvognen. Denne metode er mere effektiv og skånsom overfor træer og buske i vejkanten.

Vejdirektoratet

På motorveje indsætter vejvæsenet gerne tre lastbiler med plov og saltspreader ad gangen. Fordelen ligger i, at hele kørebanen ryddes i én operation. Da man kører i kolonne på en sådan måde, at overhaling bagfra er udelukket, begrænses antallet af ulykker.

Vejdirektoratet

Drivedannelse – snefygning

Vejdirektoratet

Vejdirektoratet

Hvis blæsten forårsager drivedannelser er en gummiged uundværlig. Med sin skovl fjerner den let og elegant selv meterhøjde driver, og føreren kan i sit opvarmede førerhus nyde radioen og sin medbragte termokaffe.

Gummiged er det kendte ord for en større maskine, der er beregnet til at flytte materialer over korte afstande. I dette tilfælde sne, for at læsse det på lastbil eller flytte sneen væk fra vejbanen. En maskine der løfter 6-8 tons i skovlen vejer i dag typisk 20-25 tons.

Hvis jeg ser rigtigt er hjulene forsynet med snekæder. Disse er forholdsvis enkle at montere også på personvogne og kan lejes flere steder.

På nyere maskiner kan skovlen afmonteres ved et tryk på en knap i førerkabinen. Andet udstyr kan monteres lige så nemt. Det kan f.eks. være fejekost, skrabeblad, sneplov.

Gummigedens løftehøjde er maksimalt tre – fire meter. Ved driver over denne højde må man gnave sig gradvist igennem driven og hele tiden køre frem og tilbage for at kunne anbringe sneen på et passende sted.

Sneslynge

Sneslyngen fjerner sneen – anbringer den på et sted, hvor den ikke er til gene for trafik og salter – mere effektivt kan det næppe gøres.

Her har man en park til sneen.

Vejdirektoratet

I en by må man have en lastvogn til hjælp.

Sneslyngen bruges også i lufthavne.

I Norge og Sverige bruges de ved jernbaner f. eks. Bergensbanen. I Jotunheimen kørte jeg på en sommerdag på en bjergvej, hvor en sneslyng havde ryddet sne, der havde en højde på seks til syv meter.

Naturens kræfter

I flere tilfælde har snestorme været af et omfang, så hele landsdele var afspærret for omverdenen – vejvæsen – redningsmandskab – brandvæsen – ambulancer var afskåret fra at yde hjælp, man kunne ikke forcere snemasserne. Ved fødsler eller akut, livstruende sygdom blev hærens bæltekøretøjer sat ind flere steder; i vore dage tilkaldes hjælp fra helikoptere, hvis alt andet glipper.

Ved brand kunne man ikke stille meget op. Kom brandvæsenet omsider frem, var der i flere tilfælde intet vand at slukke med, det var frosset til is.

Isvinteren 1962 – 63

Vor telefon kimedede tidligt om morgenen

Det var skoleinspektøren, der bad os lukke op for radioen og følge med i de meldinger, der blev udsendt. Han spurgte, om vi havde mulighed for at møde på skolen inden for de næste par timer.

Snestormen med frostsne var så kraftig, at man blev blændet, hvorfor man frygtede, at børn på vej til skole ville gå vild og omkomme.

Vi begav os af sted på ski, og for en sikkerheds skyld tog vi vor jagthund Bonnie med, da vi var ret overbevist om, at skulle vi fare vild, ville den kunne finde vej for os.

Fra skolen ringede lærerne til de enkelte børns hjem for at sikre sig, at ingen var ude i stormen. I et par tilfælde, hvor man ikke havde telefon, bad vi naboer kontakte hjemmet og ringe tilbage.

Det tog fire dage før landevejene var åbne igen.

Fugle i nød

Torben Høyer-Hansen

Ved isen på søerne i København samledes i tusindvis af svømmefugle – svaner – ænder og blishøns, fordi københavnernes fodrede flittigt.

Færdedes man på større søer eller havets is, kunne man finde fugle f. eks. svaner, der var frosset fast, og som havde lidt en langsom og grufuld død af sult og kulde.

Oftentimes kunne man finde kadavere, hvor ræve havde ædt sig gennem kødbjergene.

Indsamling af gammelt brød blev systematiseret og kunne indleveres på Falcks stationer.

Herfra lagde man så foderet ud i de få våger, hvor fuglene samledes i store flokke.

Foderet var ofte indkøbt ved bidrag fra private sponsorer og foreningen til Dyrenes Beskyttelse.

Reddere fra Falcks Redningskorps begav sig ofte ud på isen til våger, hvor almindelige dødelige ikke dristede sig ud.

Kilder:

Dansk Vejr i 100 år; Lademanns Forlag

Vejrhåndbogen; Forlaget Gyldendal

Hjælp fra Luften; Henning Venningbo

Zone-Redningskorpset I luften

De danske isbrydere; Knud Fischer Skib Forlag

Med Redningshelikopteren; Benny Bau; Forlaget Scandidact

Dansk Marineflyvning 1911 – 1998;

Historien om Flyvevåbnet; Hans A. Schrøder

Museer med Zone-Redningskorpsets udstillinger.;

Helsingør Tekniske Museum

Andelslandsbyen Nyvang, Holbæk